

آموزش ساده مالیات حق تمبر (ماده ۴۴ الی ۵۱)

مالیات حق تمبر چیست؟

مالیات حق تمبر نوعی مالیات است که هنگام صدور یا تنظیم برخی اسناد، مدارک و اوراق خاص دریافت می‌شود. در واقع پرداخت حق تمبر باعث رسمیت و اعتبار قانونی بسیاری از اسناد می‌شود. به طور کلی حق تمبر در سه گروه اصلی دریافت می‌شود:

۱. اسناد تجاری مانند چک، سفته و برات
۲. برخی مدارک و مجوزها مانند دانشنامه، کارت بازرگانی، جواز کسب و پروانه‌های حرفه‌ای
۳. اسناد مربوط به شرکت‌ها مانند ثبت شرکت و افزایش سرمایه

حق تمبر چک

بر اساس ماده ۴۰ قانون مالیات‌های مستقیم، از هر برگ چکی که توسط بانک‌ها چاپ می‌شود، در زمان چاپ مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال حق تمبر دریافت می‌شود.

نکته جالب این است که این مبلغ از سال ۱۳۸۱ تا سال ۱۴۰۴ تنها ۲۰۰ ریال بود و در اصلاحات اخیر قانون به ۱۵,۰۰۰ ریال افزایش یافته است.

حق تمبر سفته و برات

مطابق ماده ۴۰ مکرر، سفته، برات و اسناد مشابه مشمول حق تمبر به میزان نیم در هزار مبلغ اسمی سند هستند.

مثال

اگر سفته‌ای به مبلغ ۱۰۰ میلیون ریال تهیه شود:

$$\text{حق تمبر} = ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۰.۰۰۰۵$$

$$\text{حق تمبر} = ۵۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

تبصره ماده مقرر کرده است که اگر مبلغ محاسبه شده کمتر از حق تمبر هزار ریال باشد، حداقل حق تمبر معادل هزار ریال دریافت خواهد شد.

چند نکته کاربردی درباره سفته

- مبلغی که هنگام خرید سفته پرداخت می‌شود در حقیقت همان حق تمبر سفته است.
- امکان افزایش مبلغ سفته وجود دارد. برای مثال سفته‌ای که ابتدا به مبلغ یک میلیون ریال خریداری شده است، با پرداخت مابه‌التفاوت حق تمبر می‌تواند به مبلغ بالاتری تبدیل شود.
- اگر سفته تکمیل نشده باشد و هنوز شرایط قانونی لازم را نداشته باشد، در برخی موارد می‌توان آن را به سازمان امور مالیاتی مسترد و مبلغ پرداختی را دریافت کرد.

ارکان اصلی سفته

برای اینکه سفته اعتبار قانونی داشته باشد، باید دارای اطلاعات زیر باشد:

- تاریخ صدور
- تاریخ سررسید یا پرداخت
- مبلغ سفته
- نام صادرکننده
- نام گیرنده سفته
- امضای صادرکننده

حق تمبر سایر اسناد تجاری

بر اساس ماده ۴۱ قانون مالیات‌های مستقیم، برخی اسناد تجاری و اسناد حمل کالا نیز مشمول حق تمبر هستند. مهم‌ترین موارد عبارت‌اند از:

- بارنامه دریایی
- بارنامه هوایی
- اوراق بیمه کالا

حق تمبر این اسناد ۳۷۵,۰۰۰ ریال است. همچنین:

- بارنامه زمینی
- صورت وضعیت مسافری

مشمول ۷۵,۰۰۰ ریال حق تمبر هستند.

مؤسسات حمل و نقل موظف‌اند مشخصات کامل صاحب کالا و اطلاعات مربوط به حمل را در بارنامه درج کنند و نسخه‌های مربوط را حداقل پنج سال نگهداری نمایند.

حق تمبر برخی مدارک و مجوزها

قانون برای برخی مدارک رسمی نیز حق تمبر تعیین کرده است که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از:

مدارک نظام وظیفه

- کارت معافیت خدمت: ۷۵۰,۰۰۰ ریال

گواهینامه‌ها

- گواهینامه رانندگی بین‌المللی: ۳,۷۵۰,۰۰۰ ریال
- گواهینامه رانندگی داخلی: سالانه ۷۵,۰۰۰ ریال

مدارک تحصیلی

- کارنامه و گواهینامه دوره‌های ابتدایی تا متوسطه: ۷۵,۰۰۰ ریال
- دانشنامه کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری: ۷۵,۰۰۰ ریال
- گواهی ارزشیابی مدارک خارجی مدارس: ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

- گواهی ارزشیابی مدارک دانشگاهی خارجی: ۳,۷۵۰,۰۰۰ ریال

پروانه‌های حرفه‌ای

- پروانه مامایی و برخی مدارک تخصصی: ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال
- پروانه پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، دامپزشکی و پیراپزشکی: ۷,۵۰۰,۰۰۰ ریال

مجوزهای کسب و کار

- صدور کارت بازرگانی، جواز تأسیس، پروانه وکالت، پروانه کارشناسی و سایر مجوزهای کسب و کار: ۷,۵۰۰,۰۰۰ ریال
- تمدید یا تجدید این مجوزها: ۳,۷۵۰,۰۰۰ ریال

حق تمبر قراردادهای بانکی

مطابق ماده ۴۱ مکرر، برخی قراردادها و تعهدات بانکی که در دفاتر اسناد رسمی ثبت نمی‌شوند، مشمول ۷۵۰,۰۰۰ ریال حق تمبر هستند.

از جمله:

- قرارداد افتتاح حساب جاری
- قراردادهای تسهیلات و وام
- قراردادهای سپرده‌گذاری
- وکالت‌نامه‌های بانکی
- ضمانت‌نامه‌های بانکی
- درخواست صدور ضمانت‌نامه
- درخواست گشایش اعتبار اسنادی
- سایر قراردادهای تعهدآور بین بانک و مشتری

حق تمبر ثبت شرکت و افزایش سرمایه

یکی از مهم‌ترین موارد حق تمبر، مربوط به سرمایه شرکت‌ها است.

بر اساس ماده ۴۲، سرمایه ثبت‌شده کلیه شرکت‌های ایرانی (به استثنای شرکت‌های تعاونی) به میزان نیم در هزار ارزش اسمی سرمایه مشمول حق تمبر است.

مثال

اگر سرمایه شرکتی ۱۰ میلیارد ریال باشد:

$$\text{حق تمبر} = ۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۰.۰۰۰۵$$

$$\text{حق تمبر} = ۵,۰۰۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

مهلت پرداخت حق تمبر سرمایه شرکت

شرکت‌ها مکلفانند:

- حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ ثبت شرکت، حق تمبر سرمایه را پرداخت کنند.
- در صورت افزایش سرمایه نیز حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ ثبت افزایش سرمایه، حق تمبر مربوط را بپردازند.

موارد معافیت حق تمبر سرمایه

۱. شرکت‌های دولتی

در مواردی که صد درصد سرمایه شرکت متعلق به دولت باشد، افزایش سرمایه می‌تواند مشمول بخشودگی حق تمبر شود.

۲. افزایش سرمایه شرکت‌های بورسی

شرکت‌های پذیرفته شده در بورس یا فرابورس که از محل آورده نقدی یا مطالبات حال شده سهامداران افزایش سرمایه می‌دهند، از پرداخت حق تمبر افزایش سرمایه معاف هستند.

۳. شرکت‌های مناطق آزاد

شرکت‌هایی که:

- در مناطق آزاد ثبت شده باشند،
  - دارای مجوز فعالیت اقتصادی باشند،
  - و فعالیت خود را در همان منطقه انجام دهند،
- تا ۲۰ سال از تاریخ بهره‌برداری از معافیت مالیاتی برخوردارند و این معافیت شامل حق تمبر افزایش سرمایه نیز می‌شود.

نکته مهم این است که عدم تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر موجب از دست رفتن این معافیت خواهد شد.

۴. ادغام و ترکیب شرکت‌ها

در موارد ادغام یا ترکیب شرکت‌ها، تأسیس شرکت جدید یا افزایش سرمایه تا سقف سرمایه‌های قبلاً ثبت شده، از پرداخت حق تمبر معاف است.

۵. صندوق‌های سرمایه‌گذاری

صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشمول حق تمبر نیستند.

۶. همچنین برخی حواله‌های ارزی

که ابزار پرداخت در تجارت خارجی محسوب می‌شوند، مشمول حق تمبر موضوع این ماده نیستند.

۷. شرکت‌های واقع در پارک‌ها یا شهرک‌های فناوری

این شرکت‌ها تا ۱۵ سال پس از تأسیس از مالیات حق تمبر معاف خواهند بود

موردی که همچنان مشمول حق تمبر هستند

افزایش سرمایه از محل تجدید ارزیابی دارایی‌ها همچنان مشمول حق تمبر است.

نحوه پرداخت حق تمبر اسناد

اگر اسناد مشمول حق تمبر در ایران صادر شوند، صادرکننده باید تمبر مربوط را الصاق و ابطال کند. اگر سند در خارج از کشور صادر شده باشد، اولین شخصی که آن را در ایران در اختیار می‌گیرد، موظف است قبل از هرگونه استفاده، انتقال یا امضا، حق تمبر آن را پرداخت کند. تمام اشخاص و مؤسساتی که چنین اسنادی را معامله یا دریافت می‌کنند، نسبت به پرداخت حق تمبر مسئولیت تضامنی دارند.

چاپ سفته و اسناد مشمول حق تمبر

وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است سفته، برات، بارنامه و سایر اوراق مشمول حق تمبر را چاپ و در اختیار متقاضیان قرار دهد.

همچنین در برخی موارد ممکن است به جای الصاق تمبر، مبلغ مالیات دریافت و قبض رسمی صادر شود.

جریمه عدم پرداخت حق تمبر

مطابق ماده ۴۵ قانون مالیات‌های مستقیم، اگر مؤدی مقررات حق تمبر را رعایت نکند:

- ابتدا باید اصل حق تمبر را پرداخت کند.
  - علاوه بر آن، جریمه‌ای معادل دو برابر حق تمبر نیز به او تعلق می‌گیرد.
- بنابراین مجموع بدهی می‌تواند سه برابر اصل حق تمبر شود.

البته این جریمه طبق مقررات قابل بخشودگی است.

مثال کاربردی

فرض کنید شرکتی ابتدا با سرمایه ۱۰۰ میلیون ریال ثبت شده است و حق تمبر آن را پرداخت کرده است. سپس سرمایه خود را به ۵۰ میلیون ریال کاهش می‌دهد و بعد از مدتی سرمایه را به ۱۵۰ میلیون ریال افزایش می‌دهد.

در این حالت شرکت بابت ۱۰۰ میلیون ریال اول قبلاً حق تمبر پرداخت کرده است؛ بنابراین فقط بابت ۵۰ میلیون ریال مازاد باید حق تمبر بپردازد.

حق تمبر:

$$50,000,000 \times 0.0005 = 25,000 \text{ ریال}$$

اگر شرکت بیش از دو ماه از تاریخ ثبت افزایش سرمایه گذشته باشد، جریمه‌ای معادل دو برابر حق تمبر نیز به آن تعلق می‌گیرد:

$$\text{جریمه} = 50,000 \text{ ریال}$$

در نتیجه:

- اصل حق تمبر: ۲۵,۰۰۰ ریال
- جریمه: ۵۰,۰۰۰ ریال

• جمع بدهی: ۷۵,۰۰۰ ریال

البته جریمه قابل بخشودگی است و مؤدی می تواند درخواست بخشودگی جرائم را به اداره امور مالیاتی ارائه کند.